poteſt vna ſeruitus eſſe ſublata et non alia·ſic·ff·de ſui·vrb·pre·ſi
domus·extra de ouer·oiug·quidam· ❡matrimonij·non dicas in ſm
a ❡Matrimoniū·i·in fractōne pmi= matrimonium ſi otrahat illud
poſtq̄ ouerſus cū alia otraxerit vt pmiſi·ar·tn̄ q̄ peccaret otrahen=
do ſm matrimonium·extra de teſtibus·ſicut·
b ❡Hic·ſ̄ diſtinctō magiſtri ē canonica et bona et pbat·ex·de di
uorc·quanto·

tat hunc eſſe regem francie non errat i perſona ſed in fortuna vel in
qualitate vel in nomine ſed ſi aliqua conſentit in aliquem viſum vel ñ
viſum tamen aliquo modo ſibi cognitum ſcilicet fama vel alio modo
ſi poſtea per errorem accipiat alium etiaʒ ſi ab eo fuerit cognita red
detur primo·ſi tamen ille in eam conſenſerit per nuncium vel alio mo
do·ſi vero nullo modo fuerit ſibi cognitus quamuis per errorē accipi

Queſtio tercia·
V Trum ve
ro· hic in
titulatur
queſtio tercia in
qua quid iuris ſit
diximus·xxvi·di·
deinde· nec valet
qd hic dicit a ie
ronimo·

A Cutius·cen
ſuerunt ·s·di·l·v·
nullus·

Q Vidaʒ no
bili·impa
ria coniu
gia tribus modis
dicuntur·vno mō
quando cōtrahit
fidelis cum infide
li de quibus in ſu=
periori cauſa audi
uimus·alio modo
quando vnus liber
eſt alius ſeruus·
de quibus in hac
cauſa videbimus·
tercio modo quan
do vnus maior al=
ter minor·de qui
bus i ſequēti trac=
tatur hic de erro
re perſone condi=
tionis qualitatis
et fortune tractat

Queſtio prima·
Q Vod au=
tem hic ꝯ
pingitur
prima queſtio an
ſciliceʒ matrimonij
um otrahatur in=
ter eos inter quos
interuenit error p
ſone·hoc eſt dice=
re an error pſone
impediat mrīmo=
niū otrahēdū ⁊ di
rimat iā oīctū·ḡ·
allegat p ⁊ oī di
ſtinguendo q̄tuor
errores·fortune q̄
litatis perſone et
condicōnis · duo
vltimi dirimunt
matrimonium nō
ex ſui natura ſed
ex oſtitucōne ec=
cleſie·nam ſimil i=
ter et papa poſſet
cōſtituere q̄ error qualitatis impediret et q̄ nullus error impediret
et q̄ eſſet matrimonium vbi eſſet error pſone ſicut et tenet pign9 li
cet ibi ſit error ·ff· de pigno·act·l·i·vnde ex natura non habet error
q̄ impediat·ar·tn̄ eſt contra de iacob et lya·q: nondum eccleſia tunc
conſtituerat et tamē impediebat·et eſt etiā ar·otra·q: error impedit
empcōnem·et·ff·de otrab·emp·l·quod tamē·Et nota q̄ ſecundum
hug·et lau·nunq̄ erratur in pſona niſi prius habita noticia aliqua ex
eo cuius nomine alius ſe repreſentet·vnde ſi aliquis ſe offert ſub no=
mine regis francie alicui mulieri que non audierat aliquid de ipo re=
ge nec aliquam noticiam de eo habet p famam vel alio modo et pu

aūt diſcedēs et in deū peccat ⁊ i ma
trimoniū·nec eſt fides ei ſeruāda cō
iugij·que ppterea diſcedit ne audi
ret xpm eſſe deum xpianoꝝ coniu=
gioꝝ·❡Hic diſtinguendum eſt a=
liud eſſe dimittere volentem coha=
bitare·atq̄ʒ aliud diſcedentem non
ſequi·volentē enim cohabitare liceʒ
quidē dimittere ſʒ nō ea viuēte aliā
ſupducere diſcedentem vero non o=
portet ſequi et ea viuēte aliā ducē
licet·veꝝ hoc non niſi de hijs intelli
gendum eſt qui in infidelitate ſibi
copulati ſunt· Ceterum ſi ad fidem
vterq̄ʒ ouerſus ē·vel ſi vterq̄ʒ fidelis
matrimonio oiunctus ē ⁊ proceden
te tpe alter eorum a fide diſceſſerit
et odio fidei xpiane oiugem dereli=
querit·derelictus diſcedenteʒ nō cō
mitabitur·non tamen illa viuēte al
teram ducere poterit·quia ratuʒ cō
iugium fuerat inter eos quod nul=
lo modo ſolui poteſt· Q III

V Trum vero bigamus ſit re
putandus qui ante baptiſ
mum habuit vnam et poſt
baptiſmum alterā·auctoritate iero
nimi patet· ❡Ait enim ſup epl'am
pauli ad thimotheū· Non eſt biga
mus qui añ bapmū habuit vnaʒ et
poſt bapmū habuit alteram·
O Portet epm vni9 eſſe vxoris
viꝝ·verū hoc poſt baptiſma·Cete=
rum ſi ante baptiſmū habuit vnā ⁊
poſt baptiſmū alterā nō ē reputan=
dus bigamus· cui prſus innouato
p baptiſmū oīa vetera ſunt dimiſ
ſa·❡Aug·vero otra teſtatur ⁊ in=
nocēti9·ait eñ aug·ſup epl'aʒ pauli
ad titū· Nō debet fieri epus qui añ
bapmū habuit vnā et poſt baptiſ
mum alteram
A Cutius vero
intelligūt qui nec eū ordinan

dum eſſe cenſuerūt q̇ ante bapmuʒ
habuit vnā et poſt baptiſmū alterā
In baptiſmate enim crimina abſol
uūtur nō federacō oiugij diſſoluit·
ſicut illa que cathecumina viciata
ē in= dei ꝟgines oſecrari ñ pt·ſic et
qui ante baptiſmū habuit vnam et
poſt baptiſmū alterā non niſi biga=
mus reputādus ē·amiſit eñ quidaʒ
non ad vite meritum ſʒ ad ſignacu
li ſacramentū·Item innocentius ru
fo et euſebio epis macedonie mul=
tis argumētis pbat talē bigamuʒ
reputari· ❡Quia ḡ iſte cui9 cauſa
in pn̄ti agitur ante baptiſmū habu
it vnā et poſt baptiſmum alteram
bigamus iudicatur ·et liceʒ vite me
rito et induſtria ſciētie polleat in e=
piſcopū tn̄ ordinari non pt·

Incipit cauſa viceſimanona·

Q Vidam nobili
nūciatū ē muli=
eri q̄ a filio cu=
iuſdā nobil' pe=
tebat in oiugē·
pbuit illa aſſen
ſum· Alius ve=
ro quidam ignobilis atq̄ʒ ſeruilis
odicōnis nomine illius ſeipm obtu=
lit atq̄ʒ eam in coniugem accepit·
ille qui prius ſibi placuerat tandem
venit eamq̄ʒ ſibi in oiugē petit·illa=
q̄ʒ ſe deluſam oqueritur et ad poris

at alium nunquā
reddetur pmo·q:
inter eam et pmū
nō fuit matrimo=
niuʒ·nā in perſōa9
incognitum nec a
morem nec conſē
ſum dirigere poſ
ſumus · vnde au=
guſtinus non vi=
ſos diligere poſ=
ſumus qui nobis
p famam vel alio
modo cogniti ſūt
Incognitos autē
diligere neqmus·
ſ̄ certe liceʒ poſſet
hoc cōcedi q̄ non
ſit reſtituēda pri
ori·nec tn̄ dico q̄
debeat ſtare cum
ſecundo·cū ibi ſit
error·nam errare
eſt vnum p alio
putare· xxij·q·ij·
in quibus·et xxx·
viij·di·quamuis·
Item eadem racō
ne qui emit auri=
calcū pro auro cō
ſentit in auricalcū
quod falſum eſt·
·ff·de otrab· ēp·
alioqñ·et·l·quid
tamen ·nam licet
nō erret circa illū
cui9 nullā noticiā
habuit· errat tn̄
circa preſentē·h·
⁊ lau·dicūt qd ſit
matrimoniū cum
iſta · ſed hoc non
credo cum enim
ibi ſit error ergo
non eſt ibi conſen
ſus · q: nichil eſt
tam contrariuʒ o=
ſenſui ſicut error·
·ff·de iudi·l·ij·
❡Conſenſus·
vt·xxvij·q·ij·ſuf=
ficiat·intelligitur
autem conſentire
niſi expreſſe diſ=
ſētiat·ut·ff·ſolu·
ma·l·ij·§·volun=
tatem·et extra de
hijs que ſi·a pla·
ſine cōſenſu capl'i
·c·ij·ff· de ſpō·l·
ſed que patris·
extra de ſpon · ſic
ex litteris·
b ❡Errauit·quia
alium pro alio putauit·hoc ē errare·xxij·q·ij·in quibus·vel pro vero
falſum putare ·xxxviij·di·quamuis·
i ❡Non ergo conſenſit·nichil enim eſt tam contrarium conſenſui vt
error·ff·de contrahē·emp·alioquin·ff·de iuriſdict·omni·iudi·l·ij·
k ❡Ordinandus·vt·lxviij·di·preſbiteri·
l ❡Aliam·quaſi diceret non·nam iſte error vendicōnem non impedit
licet error ſexus impediat·ut·ff·de otrab·emp·alioquin·§·i·tamen
dicit lex quia ſoluitur empcō per actionē ex empto·ff·de actio·emp·
ex empto·§·ſi quis virginem·
Perſone·pſona ſm·b·ē rōnabilis creature indiuidua eſſentia·

copulam aſpirat. ¶ Hic p̄mū q̄ritur an cōiugiū ſit inter eos. ¶ Secūdo ſi prius putabat hunc liberū eſſe et poſtea dep̄hendit illum eſſe ſeruum an liceat ei ſtatim ab illo diſcedere.

Q I

Quod aūt coniugium ſit inter eos probatur hoc modo. Coniugium ſiue matrimonium eſt viri ⁊ mulieris cōiunctio. et indiuiduam vite conſuetudinem retinens. Item cōſenſꝰ vtriuſq; mr̄imoniū facit. quia ergo iſti cōiūcti ſunt ut indiuiduam vite cōſuetudinē cōſuarēt. quia vterq; cōſentit in alterū cōiuges ſunt appellandi. His ita reſpōdetur. Cōſenſꝰ eſt duoꝝ vel pluriū ſenſus in idem. qui aūt errat nō ſentit. ergo nō cōſentit id eſt ſimul cū alijs ſentit. hec autē errauit ergo nō cōſenſit. Non itaq; coniunx eſt appellanda. qꝛ nō fuit conſenſus vtriuſq; ſine quo nullum mr̄imoniū eſſe pt̄. Sicut enim q̄ ordinatur ab ep̄o quē putat ep̄m eſſe et adhuc eſt laicus errat nec vocatur ordinatꝰ. imo adhuc ab ep̄o ē ordinādus. ſic iſta errans nulli eſt copulata cōiugio. imo adhuc eſt copulāda. Ad h̄ nō oīs error cōſenſū euacuat. qui eñ accipit corruptā ī vxorē quā putat virginem. vel qui accipit meretricē quā putat eſſe caſtā. vterq; errat. qꝛ ille corruptam extimat eſſe virginē ⁊ iſte meretricem reputat caſtam. nūquid ergo dicendi ſunt nō cōſenſiſſe in eas. aut dabitur vtriq; facultas dimittēdi vtrāq; et ducēdi aliā. Veꝝ eſt q̄ nō omis error cōſenſū excludit. Sed error alius eſt pſone alius fortune alius cōdicōīs alius q̄litatis. Error pſone eſt qn̄ hic putatur eſſe virgiliꝰ et ipe ē plato. Error fortune qn̄ putatur eſſe diues qui eſt paup vel ecōuerſo. Error cōdicōnis qn̄ putatur eſſe liber qui ſeruus eſt. Error q̄litatis qn̄ putatur eſſe bonus q̄ malus ē. Error fortune et qualitatis cōiugij cōſenſum nō excludit. error vero pſone et cōdicōnis cōiugij cōſenſū non admittit. Si quis enim paciſceretur ſe venditurum agrum marcello et poſtea veniret paulus dicēs ſe eſſe marcellum et emeret agrū ab illo nūquid cū paulo cōuenit iſte de p̄cio. aut dicēdus eſt agrū ſibi vendidiſſe. Itē ſi quis p̄mitteret ſe vēdituꝝ michi auꝝ et p auro offerret michi auricalcū ⁊ ita me decipet nunq̄d dicerer cōſenſiſſe in auricalcum. nunq̄ꝫ volui emere auricalcum nec ergo aliq̄n in illud conſenſi. qꝛ cōſenſus nō niſi voluntatis ē. ſicut ergo hic error materie excludit cōſenſum ſic et in cōiugio error pſone. nō enim cōſenſit in hūc ſꝫ in eū quē hūc eſſe putabat. Sꝫ obicitur. iacob nō cōſenſerat in lyam ſꝫ ī rachel. ſeptē q̄dem annis ſeruierat p rachel. cū g̊ eo ignorante lya eſſet ſibi ſuppoſita nō fuit cōiugiū inter eos. ſi error perſone cōſenſū excludit. qꝛ vt dictū eſt non in eam conſenſerat ſꝫ in rachel. ¶ His ita reſpondetur. Conſenſus alius eſt p̄cedēs alius ſubſequēs. P̄cedit cōſenſus qn̄ ante carnalem copulā in indiuiduā vite cōſuetudinē vterq; cōſentit. Subſequitur quādo poſt cōcubinalem ſiue fornicarium coitū cōſentiūt in idē. Jacob ergo ⁊ lyam non fecit cōiuges p̄cedēs cōſenſus ſꝫ ſubſequens. nec tn̄ ex p̄mo cōcubitu fornicarij iudicāt̄ cū ille maritali affectu eam cognouerit. et illa vxorio affectu ſibi debitū pſoluerit putās lege p̄mogenitaꝝ et paterni imperij ſe ſibi iure copulatam. q̄d autem error perſone nonnullos excuſet auctoritate illa probat̄. qua ſoror vxoris vtroq; inſcio vxore videlicet ac marito in lectulū eius iſſe et a viro ſue ſororis cognita perhibetur. q̄ cū ſine ſpe cōiugij ppetuo p̄manere cenſeatur ille tn̄ qui cognouit eā p ignorantiā excuſatur. Aliter etiā h̄ p̄batur. Diabolus nōnunq̄ꝫ ſe in angelū lucis trāſformat. nec ē piculoſus error ſi tūc creditur eſſe bonus cū ſe bonū ſimulat. Si ergo tūc ab aliquo ſimplici quereret an ſue beatitudinis vellet eſſe pticeps. et ille reſpōderet ſe in eius cōſortium velle trāſire. nūquid dicēdus eſſꝫ cōſenſiſſe in cōſortiū diabolice dānacōnis. an non potius in pticipacōnem eterne claritatis. Item ſi quis hereticoꝝ nomine aug̊. vel ambroſij vel ieronimi alicui catholicoꝝ ſeipſum

a ¶ Quando hic putatur. R. dicit q̄ in hac littera nō debet eſſe ipſe ſed h̄. et hec vox hic non eſt p̄nomen ſed aduerbium. vt ſit ſenſus error perſone eſt quando putatur eſſe virgilius hic id ē h̄ loco et ibi ē plato. nā impoſſibile ē q̄ tu putes virgiliū eſſe platonē. d̄ dicto patꝫ de re ſimiliter patet qꝛ impoſſibile ē q̄d q̄s putat de virgilio ipſum eſſe platonem q̄d veꝝ eſt ſm opinionē illoꝝ qui cōcedūt q̄ iſtū eſſe virgilium nichil aliud eſt q̄ꝫ virgilium eſſe virgiliū. alij vero h̄ concedunt ſcꝫ q̄ iſte putat iſtum eſſe platonē non tn̄ putat virgiliū eſſe platonem. et hoc p̄pter accidens q̄d innuit p̄priū nomen inter quos ē hu. hanc opinionem ſecutus ē. h̄ G. ſm hoc planū eſt quod dicit. qn̄ hic putatur. ⁊c. et q̄d pingui intellectu errātis putetur d̄ aliquo q̄ ſit alius habes. xxvi. q. v. nec mirum. vbi dicit aug̊. q̄ hūc puto eſſe hominem demonſtrato demone. ff. de excep. rei. iudi. ⁊ an eadem. ar. ff. de furt̄. ſi is qui. §. ſi tu michi. et ff. de iniur̄. cū q̄. §. ſi iniuria. vbi dicit iuriſpitus q̄ hūc puto lucium demonſtrato ſeyo. Sed quero circa quā pſonam dicis hūc errorem eſſe. dico q̄ circa preſentē. qn̄ ſcꝫ cōtrahit cū vno et credit ſe cōtrahere cū alio. vnde dico q̄ circa abſentē pſonam nō errat. naꝫ dico q̄ ſi p̄mo iaꝫ ille conſenſerit in iſtam. et iſta nō cōſentit in illū q̄ eſt matrimonium ſed queritur ſi ille mortuus eſt ī quē cōſentit et alius p̄ſentatur ſibi an talis error impediat matrimonium. dico ſic. quia licet ille non ſit in rerū natura non minꝰ tn̄ eſt ibi error perſone. Itē ſi aliq̄s habet tres filios et aliqua cōſenſerit in maiorē filiū poſtea p̄ſentetur minor non tenet mr̄imoniū cū eo.

b ¶ Venditurū. i. venditum. ſe tradit urum.

c ¶ Emeret. i. q̄ſi a ſe emptū p tradicōnem accipet. itdo aūt ſic exponunt doctores. qꝛ ſi duobus venderet et ſecundo traderet ſecundus eſſet potior. ut. C. de rei ven. q̄tiens. et ff. de rei. ven. ſi a ticio. ſed gādolfus. intelligit lrām iſtā ſic. ſcilicet qn̄ ſcd̄o non eſſet venditurus ſi eum cognoſceret. vnde cum erraret in pſona que ſcd̄o offerebat precium non cōtrahebat cū ea. ff. de furt̄. ſi quis vxori. §. cū ticio. ff. de cōtrahen. emp. cū ſeruo. nec errās dominiū trāffert. ff. d̄ acqui. re. domi. ſi p̄curator. ⁊ ſic plana ē littera et lex. ſi a ticō. ⁊ illa lex quociēs. intelliguntur cū ſciēt cū duobꝫ cōtrahit doctores autē ſic exponunt vt dixi emeret id eſt emptum accipet. et hoc p̄pter illū q̄d ſequitur nunquid cum paulo.

d ¶ Auricalcum. voluit dicē marcellus q̄d eſſet emptio et vēditio qꝛ in corpus cōſenſū fuit licꝫ fuerit erratum in materia id eſt in viſibili q̄litate. ſed vlpi. eū correxit dicēs nō eſſe vendicōnem vbi erratum eſt. ī materia. ff. de cōtrahē. emp. in vēdicōibꝫ. pignꝰ tn̄ tenet ſi quis obligat es p auro. ff. de pigno. act̄. l.

e ¶ Puta. i. bat. ſi quis autē errat in p̄p̄o nomine dū tn̄ certuꝫ ſit de quo conſentiat hoc nō officit. C. d̄ teſta. ſi ī nomine. ſecus autē ē ī appellatiuo. ff. de heredi. inſtitu. non ideo minꝰ. ff. del̄. i. l. iiij.

f ¶ Sꝫ ſbſequēs. xxx. q. v. §. h̄ obicitur.

g ¶ Primogenitarum. conſuetudo erat maiorem primo nuptui tradere vij. q. i. quaꝫ periculoſum.

h ¶ Inſcio. ut. xxxiiij. q. ij. in lectū.

i ¶ Trāſformat. s. xxvi. q. v. ep̄i.

k ¶ Conſortiū. h̄ verū ē q̄ iſte non peccat cū ita ſimpliciter et in gn̄e dicit ſe velle eſſe pticipē ſue beatitudis. ſecus ſi ad ſpecialia deſcenderet non tn̄ ob hoc excuſatur ſaul q̄ adorabat demonē quē credebat eſſe ſamuelem. xxvi. q. i. nec mirum. et hoc ideo quia intercesſit culpa ſua vel ibi ydolatria adorauit.

offerret atq; eū ad ſui imitacōnem fidei ꝓuocaret·ſi ille preberet aſſenſum in cuius fidei ſententiam conſeſiſſe diceretur non in hereticorum ſectam ſ; in integritatē fidei catholice ꝙ ille hētic9 ſe mentiebatᷣ hre·quia ergo hec pſona decepta errore non in hūc ſed in eum quem iſte mentiebatur ſe eſſe cōſenſit·patet ꝙ eius ꝯiunx non fuit·Error fortune et qualitatis nō ꝯcludit conſenſum·veluti ſi quis conſentiret in prelaturam alicuius eccleſie quā putaret eſſe diuitem et illa eſſet min9copioſa quāuis hic deciperetur errore fortune non tamen poſſ; renuntiare prelature accepte·Similiṫ qui nubit pauperi putās illum eſſe diuitez non poteſt renunciare priori cōdi ni quāuis errauerit·Error qualitatis ſimiliṫ n̄ excludit ꝯſenſū·vtpote ſi quis emeret agrū vel vineā quaz putaret eſſe vberrimam quāuis iſte erraret qualitate rerum rem min9 fertilem emēdo·non tn̄ poterit vendicōnē reuocare vel reſcindere·Similiter q̄ ducit in vxorem meretricē vel corruptā quā putat eſſe caſtam vel virginē nō poteſt eam dimittere et aliam ducere·

S O II

Secunda queſtio de cōdicōne ꝓpoſita ē·an liceat mulieri dimittere eū quē putabat liberū ſi poſtea iuentus fuerit ſuus·Nō vero mulieri nō liceat a ſuo diſcedere multis racōnib; videtur poſſe ꝓbari·In xp̄o enim ihēſu nec iudeus nec grecus nec ſeruus nec liber diſtinguitur ergo nec in coniugio xp̄ianoꝝ·Eadem enim lege in fide xp̄i vterq; regitur·indifferēter eñ ab aplo dr̄ omnib;·qui vult nubere nubat in dn̄o·et iterum·Mulier nubat cui vult tm̄ in dn̄o·nō pcipit vt ingenua nubat ingenuo ancilla

a ¶ Reſcindere·ut·C·de reſcin·ven·quiſquis·niſi eſſet deceptus vlṫ dimidiū iuſti·pcij·vt eſt de emp et ven·cū dilecti·vel niſi haberet peſtiferas·herbas·ut·C·de edil'·edic·l·ſi pdum·vel niſi dediſſet dolus cām ꝯtractui·vt·ff·de dolo·elegantor· Queſtio· ij·

Secūda queſtio·hic queritur an ſuili condicōne repata libera poſſit recedere·et quidē ſic pt ſi ignorauit eū ēe ſeruū qñ ꝯtraxit cū eo ut·j·

·e·c·ſi quis ingenuus·Et nota ꝙ ſm·h·non omnis error ꝯdicōis impedit matrimoniū ſ; tm̄ error ſuilis ꝯdicōis·nec etiā ſemper talis error impedit·vn̄ ſi libera vult cōtrahere cum ſuo et cōtrahit cū libero non dirimitur matrimoniū licet ibi ſit error ꝯdicōnis·q; nō intelligitur talis decepta q̄ cum meliōi ꝯtrahit ꝙ credebat ſiliṫ dicit ſi ſeruus credit cōtrahere cū libera ⁊ contrahit cum ancilla non dirimit̄ matrimonium·q; cōſenſit in hoiem ſue ꝯdicōis et q; neuter pt aliquid alij obicere·et ita ꝓpter errorē ſui nunquā dirimitur matrimoniū·ſed certe pari racōne vidr̄ ꝙ ſi aliqua credit contrahere cū vno et ꝯtrahit cū alio qui eſt ditioꝛ ⁊ melior ꝙ tenet matrimonium q; nō vidr̄ decepta·alij aūt dicunt ꝙ ſiue erret in meliori ſiue in deteriori ꝯdicōne ſemp dirimitur matrimoniū·Tercij dicūt ꝙ ſi interueniat error in diſpari ꝯdicōne dirimitur matrimonium·ſ; ſi in pari non·vnde ſi libera vult cōtrahere cū libero et cōtrahit cū ſuo·vel ſi ſuus vult cōtrahere cū ſua et ꝯtrahit cū libera non tenet matrimoniū·ſed ſi liber vult cōtrahere cū ſua ⁊ ꝯtrahit cum libera·vel ſi ancilla vult ꝯtrahē cū libero et ꝯtrahit cū ſuo tenet matrimoniū q; vtrobiq; ē paritas· Jo· et hec opinio bona videtur michi·h·dubitari ꝯſueuit·ſi libera contrahit per errorem cū hoīe aſcripticie ꝯdicōnis an teneat mr̄imoniū·h·dicit qd̄ teneat·lex tn̄ contradicit in auten·de nup·§·aſcripcō·C·ad ſena·con·clau·l·vna· ·a ſacramētis em̄ eccleſiaſticis nō ē amouēdus·ut eſt de

b ¶ Nec ſeru9· ꝯiug·ſuo·dignū·vel ab hijs que ſūt iuṙ naturaĺ ut a voto·ut in auct'·de mo·§·hinc autem·vbi iuſtinianus inducit hec

ſeruo·ſed quelibet eaꝝ cui dūmodo vult nubat in dn̄o·¶ Item iulius papa capſo·iiij·Licet ſuis mr̄imo

Omnib; nobis niū cōtrahere·vnus ē pater in celis·et vnuſquiſq; diues et pauper ſuus et liber equaliter ꝓ ſe et pro anima b; eoꝝ racōnem redditurī ſunt·Quaꝓpter omnes cuiuſcūq; ꝯdicōnis ſint vnā legem quantū ad dn̄m habere non dubitamus·Si aūt omnes vnā; legem habent ergo ſicut ingenu9 dimitti non poteſt ſic nec ſeruus ſemel cōiugio copulatus vlterius dimitti poterit·¶ Item zacharias papa·

Ancillam in mr̄imonio ſuſceptam n̄ licet a viro dimittere·

Si quis liber ancillā in matrimoniū accepit nō hab; licētiam dimittē eā ſi cōſenſu aboꝝ ꝯiūcti ſunt excepta cauſa fornicacōis·ſed deinceps vna lex ꝓ omnia erit viro ⁊ femine erit·¶ Item pius papa

Inter ꝓſonū et libertā legitimū cō ſtat eſſe mr̄imoniū

Si quis ancillam ſuā libertati donauerit et in matrimoniū ſibi ſociauerit dubitabatur apud quoſdam vtruz huiuſmodi nuptie legitime eſſe videantur an non·Nos itaq; vetuſtam ambiguitatē decidētes talia connubia legitima eſſe cenſemus·ſi enim ex affectu fiunt omēs nuptie nichil impiū et legib; ꝯtrariū in tali copulacōne fieri pt·quare pdictas nuptias non inhibendas extimauimus·

¶ His ita reſpōdetur·nō negatur ingenuā poſſe nubere ſuo·ſ; dr̄ ꝙ ſi neſcitur eſſe ſuilis ꝯdicōis libere pt dimitti cū ſuit9 ei9 fuerit dep̄henſa Illd̄ aūt apl̄i et iulij ꝑpe intelligendum eſt de hijs quoꝝ ꝯdicō vtriq; nota ē·huius aūt ꝯdicō mulieri incognita erat·nō ergo pmiſſis auctoritatib; cogitur manere cum eo·ſed liberum eſſe illi oſtenditur vel

eadem verba apoſtoli ad ꝓbandū ꝙ ſeruus poſſit eſſe monach9·ſ; quantū ad ius ciuile ſeruus nō habetur ꝓ hoīe·vt·ff·de reg·iuṙ·quāſ

Omnib; redditurī·ar·ꝙ ſeruus nō tenetur obedire· tū ad ius·domino in atrocib;·xi·q·iij·non ſemper·

c ¶ Vnā legē·nō quo ad ꝓmocōnez·irregularis enim efficitur qui cū ſerua ꝯtrahit·ar·xxxiij·di·ſi quis viduā·ſ; ſequuntur vnā; legem habito reſpectu ad ius naturale·nā de iure naturali q̄lib; cū q̄libet ꝯtrahere poſſ;·et ita ſuus cū libera niſi obſtaret ꝯſtitutio eccleſie·

f ¶ Ingenu9·ar·a toto in quātitate ab vniūſali ad ſingulare·ſi·xix·di·ſi romanorum·

Si q̄s·in matrimonium·pt ꝙ matrimoniū eſſe inter ſeruū et liberā qd̄ eſt ꝯtra legē·C·de inceſtis nup·l·ij·ſ; abrogata ē lex quo ad ſ; vbi ſcienṫ ꝯtrahit·

h ¶ S; vna·hit quantū ad hoc·

Si q̄s·dubitabaṫ forte ꝓ legē illā·C·de inceſtis nup·l·humilem·vbi dicitur ꝙ nō pt eſſe matrimoniū inter clarū virū ⁊ abiectā mulierē·nec inter ſenatorē et libertā·

k ¶ Et legib;·et ita ſi leges ꝯtradicerent dū tn̄ illis legib; canō nō obuiet n̄ teneret matrimoniū nam ꝙ leges habeāt locū i matrimonio vidr·lic;·h·ꝯtradicat ar·xxxv·q·v·ad ſedē·s·xxvij·q·ij·ꝙ aūt·et ·c·lex dīne·vn̄ dicūt q̄dā ꝙ cū lex dicat non eſſe matrimoniū cū ācilla ut·C·de inceſtis·nup·l·iij·et canon non excipiat niſi cum ſcienṫ ducit ꝙ vbi etiā cū libera ꝯtrahit ſeruus credens ſe ꝯtrahere cū ſerua non tenet matrimoniū·

Si quis ingenuus·faciat·ſed pone ꝙ liber ignorāter ꝯtraxit cū ſerua·poſtea dn̄s manumittit eā et ipe ꝯgnoſcit eā p9 eius manumiſſionem et poſt ꝯpit eam fuiſſe ancillā tpe ꝯtracti matrimonij queritur an poſſit eam dimittere·et dicimus ꝙ ſic·q; ꝯſenſus ille nullus fuit·ſed ſi dn̄s eius tunc tpis ſciebat ꝯtrahi matrimoniū et tacuit tūc tenet matrimoniū·quia eo ipo intelligit̄ ei dediſſe libertatem·ut in auct'·de nupē·§·ſiue ro ab inicio·colla·iiij·ē in auten·vt liberti·de cetero·§·ſi q̄s·coll'·vi·ſed pone ꝙ libera contraxit cum eo quem credebat liberum ſi

qo 2a

poſtea comperta cõdicõe ſuitutis nichilominus vult ſtare ſecum· ſꝫ ille recuſat· dicũt quidam hic matrimoniũ eſſe ex vna pte et non ex altera· vt extra de eo qui duxit in ma· c· i· ſꝫ dico ꝙ quãtum ad neutrũ ẽ matrimoniũ· vñ neuter cogitur ſtare cũ altero quantum ad vinculum matrimonij· ſꝫ rõne fidei ꝓmiſſe bñ tenet ei· pt idem dici cũ maior ↄtraxit cũ minori ꝙ quãtum ad neutrũ eſt matrimoniũ et q̃ntum ad vinculuũ mrĩ- monij eq̃ poteſt maior recedere a minori ſicut minõ a maiore· ſed non ita quantum ad ſi dem ꝓmiſſam·
a ¶ Faciat ↄſiliũ eſt non p̃ceptum
b ¶ Si nõ poteſt· id eſt ſi noluerit ut ſit quaſi expoſitio lrã ſequens· nec cogitur dñs eam vendere· ar· · j· q· i· eos·
c ¶ Scierit· nec vidr eſſe celatus qui ſciuit nec debuit certiorari q̃ nõ ignorauit· vt· · ff· de act· emp· l· · i· in fine·
Si femina· habeat· tam̃ dicit lex ꝙ ſi filia ſenatoris ↄtrahat cum liberto nõ tenet matrimoniũ· ut· ff· de ſena· filiam· ſed illud verũ ſm leges ſꝫ nõ ſm canones· quia matrimonia iure poli reguntꝰ· ij· q· iij · ꝭ hinc colligitꝰ·
Cuius· remouiſſe· nunq̃d ꝗ ſine iudicio eccleſie pt liber dimittere ancillam quam credebat liberaz· vidr hic ꝙ ſic· et· xxxij· q· ij· ancillã· nã retinendo eam ſibi facit ꝑiudiciũ· ut extra de ↄiugio ſuoꝝ· ꝓpoſuit· ſecus tñ videtur· ut· xxxiij· · q· ij· ſeculares· nã et ſi cã ſeꝑacõnis ſit manifeſta tamen ſine iudicio eccleſie non debet dimitti· ut extra de diuorc· porro· naz pendente accuſacõne alter alteri tenetur reddere debitum· extra ut li/ tiſ· pen· laudabilem· et hoc poteſt admitti· vnde ſi petita fuiſſet reſtitucõ audiri debuiſſet· et cã pendẽte non negabit ei alimenta· ut· ff· de agnoſcẽ· lib· ſi neget· ſpõte tñ non debet ei omiſſeri ne faciat ei p̃iudicium· ut extra de ↄiug· ſuo· ꝓpoſuit· ſed mandato et compulſione eccĩe poteſt· ar· extra de ap· cum cauſa·
¶ Probare· ſꝫ quare ꝓbat iſta ſe eſſe liberã· cũ actori ſemp incumbat ꝓbacõ· vt· vi· q· vl· actor· maxime cũ ipſa fuerit in poſſeſſione libertatis· tu· dic· qꝛ ſponte aſſumpſit hoc onus vnde mos ei gerendus erat· ut· ff· de ꝓba· circa· ↄ iudice ꝓnũciata· Et no· ꝙ ſi iudex ꝓnũciaret eam liberam et ingenuam talis ſẽtentia oĩbꝫ p̃iudicat· ff· de ſta· ho· l· ingenuum· ſi autẽ ꝓnunciaret non
¶ Approbata· id eſt· aſ-

manere vel diſcedere· ¶ Vnde in cõcilio apud vermeriam cui interfuit rex pipinꝰ ſtatutũ eſt capitulo ſexto **De eo qui ducit ancillam in vxorez quam putabat eſſe liberam·**

Si quis ingenuus homo ancillam alterius vxorem acceperit et extimat ꝙ ingenua ſit· ſi ipa femina fuerit poſtea in ſeruitute detecta ſi eam a ſeruitute redimere poteſt faciat ſi non poteſt· ſi voluerit aliam accipiat· Si autem ancillam eam ſcierit et collaudauerat poſtea vt legitimã eius habeat· Similiter et mulier ingenua de ſuo alterĩ facere debet· ¶ Item ex eodem capitulo octauo· **Non licet mulieri dimittere quem ſciens ſerum eſſe accepit in virũ**

Si femina· ingenua accepit ſeruum ſciens ꝙ ſeruus eſſꝫ habeat eum· quia omnes vnum patrem habemus in celis· vna lex erit viro et femine· ¶ Item greg· **Seruitutis occaſione dimitti nõ valet q̃ poſt ↄtrouerſiam ſtatutꝰ i libtatẽ ſe aſſeuerauẽit**

Cuius rei cauſa cũ matre ſua huc compulſa anno p̃terito p̃ſentiũ venerat latrix· fraternitas tua cautius nouit ꝙ ſcꝫ maritus ſuus clericus veſter ob hoc ꝙ de ſeruili fuerat cõdicõne pulſata a ſuo noſcitur eam remouiſſe ↄſortio· vos q̃z hic poſitos aſſerunt ꝓmiſiſſe vt ſi ꝓbare ſe liberam dño adiuuante valuiſſet· ſuo eam vos cõiugio reformaretis· Fraternitas igitur veſtra ↄgnoſcat ꝙ reuelãte deo libertatis auctore approbata ſit libera· nulla q̃z in ea macula ſuilis inuenta eſt· hijs ergo cognitis ſine mora aliqua ſuo eam volumus marito reſtitui· nec vlterius idẽ vir eius argumenta ſibi occaſionis exquirat quibus eam poſſit abicere· Nam ſi a vobis quod minime credimus nõ fuerit adimpletum· eamq̃z recipe forte diſtulerit vos illud cognoſcatis cum diſtricta vindicta corrigere· ¶ Cum dicitur ſciens illum eſſe ſeruum datur intelligi ꝙ ſi neſcierit illum ſeruuꝫ eſſe non cogitur cum eo manere· Quia hec ergo et pſone et cõdicõnis dolum paſſa eſt non cogitur adherere ei cuius fraude decepta eſt· Si vero liberum acceperit et ille vt cauſam preſtet diſcidij alicuius ſe ſeruum fecerit· nec vxorem dimittere nec illa ob vinculum coniugij in ſeruitutẽ redigi poterit ¶ Vnde in triburienſi concilio· **Occaſione ↄdicõnis doloſe mutate vir non diſcedat ab ea quã tpe libertatis accepit**

Perlatum ẽ ad ſanctam ſinodum ꝙ quidam ingenuus ingenuaꝫ accepit vxorẽ· et poſt filioꝝ ꝓcreacõnez occaſione diuorcij cuiuſdã ſe ſeruũ fecerit vtrum neceſſario mulierẽ tenere debeat· et ſi tenuerit vtruꝫ illa quoq̃z ſecundũ ſecularem legem ſeruituti ſubdi debeat queſitũ eſt· Judicatũ eſt vxorẽ minime debere dimitti nõ tamen ob criſti legem mulierem in ſeruitutem redigi· dum ille non ex conſenſu cõiugis ſe ſeruum fecerit quẽ liberum ipſa maritum acceperat· ¶ Queritur etiã ſi ſeruus vniꝰ ancillã alterius accepẽit· an ſit ↄiugium inter eos· ¶ De hijs ita ſtatutũ eſt in concilio cabilonenſi· **Legitima ſuoꝝ coniugia ſua auctoritate dñi non dirimant·**

Dictũ eſt nobis ꝙ quidaꝫ legitima ſuoꝝ matrimonia poteſtatiua quadaꝫ preſumpcõne dirimant·

eſſe ſeruam petentis illi ſoli nocet ſententia· ut· ff· de lib· cã diui·
e ¶ Marito· ar· ꝙ q̃ i inicio litis reſtitucõnẽ non petijt poſtea petere non poſſit· s· iij· q· vi· ꝭ excepcõ· ſed hoc verũ ẽ cũ in modũ excepcõnis obicitur reſtitucõ· ſed ſi directe in modum accuſacõnis poſſet vſq̃z ad ſententiã· ex de cauſa poſ· paſtoralis·
Perlatum eſt· diuorcij· ſed vnde haberet iſte occaſionez diuorcij· ꝓpter hoc certe ꝑ legeꝫ que dicit ꝙ ſeruitus ſupueniens dirimit matrimonium· ff· de diuor· l· i· ⁊ in auct· de nup· ꝭ ſi vero· ſed qualiter iſte potuit ſe vendere cũ ex hoc ſequatꝰ ꝙ idem ſit qui vẽdit et qd venditꝰ qd eſt cõtra illud · ff· de re· pmu· l· i· maxime cũ q̃nq̃z exigãtur in vẽdicõne liberi hominis ſcilicꝫ vt patiatur ſe venũdari ad p̃cium pticipanduꝫ et vt i veritate pticipet et vt ñ ſit ignarus ſue ↄdicõis et ut emptor ignoret cõdicõnẽ eius et vt ſit maior· xx· annis· vt · ff· quibꝫ ad lib· ꝓcla· nõ licet· l· i· et· ij· Jtẽ queritur vtrum iſte qui ſe vendit poſſit repeti ab vxore que ſua habet in eo ⁊ i cuius opprobriũ redundat huiuſmodi ſuitus· ar· ꝙ ſic· ff· d libe cã· · l· i· ⁊· ij· et· iij· qd ↄcedit dñs hug· et maxime cũ ipa fuerit abſens et non poterat ꝓclamaſſe· ar· ff· mandati· ſi p̃cedente· · ꝭ lucius· et hoc ↄcedo cũ vir non habet copiam ſui corpis ſꝫ mulier· ⁊ ẽ· ar· ad hoc xxxiij · q· v· qd deo pari
k ¶ Secularem· non romanam· nã ſecunduꝫ eam ob ſeruilem condicõnem viri non mutatur condicõ vxoris· ſed ſecundũ lumbardam ſecũdum quaꝫ nõ illa vxor vel filij redigũtur in ſeruitutem· ſed ſecunda cũ filijs ut in lumbarda de hijs qui ſe in ſeruitutem alterius· ſub lege penultima et vltima· Jn hijs enim legibus dicitur ꝙ vxor quam tunc habebat vel filij non rediguntur in ſeruitutem· ſed ſi illa defuncta alia libera ſcienter ei nubat et ipſã et filij eius rediguntur in ſeruitutem· vel facit hic mencõnem de ſenatus conſulto claudiano ſecundum ꝙ ſi libera ibat in amplexus ſerui ſerua efficiebatur· ſed ſublatum eſt hoc· C· de ſenatus· conſul· claudi· lege vna·
l ¶ Dimitti· ar· ꝙ licet aliquid deueniat ad id a quo incipere non potuit· non tñ ꝓpter hoc irritatur· s· di· lv· c· precepta ꝭ· ꝓxima· q· · i· ad limina·
Dictum eſt·

habeant · ſed quid ſi domini ſint in diuerſis ꝓuincijs · credo alterū cō pellendum vt vendat reliquo · vel ſi neuter emere vult redimat eccleſia · non enī debent vxores a viris ſeparari · vt xxxiij · q · ij · quos deus coniunxit homo nō ſepet · C · omunia · vtriuſq̧ iudi · poſſeſſionū et ar · ff · de edil · edicto · plerūq̧ · nam peccarent dn̄i eos ſeparando · et ita ſaltem indirecte fuit conpellendi relaxare eos ſi non eſt qui emat et potius ſequetur vxor virū quam econuerſo · xiij · q · ij · vnaq̄q̧ vel diſtingue an ãcilla nubat volē te dn̄o · vel non · vt dixi · xiij · q · ij · c · vnaqueq̧ ·

a ¶ Coniūctō · ſcȝ legitima ⁊ omnīs

b ¶ Et p volūtatē · maxīe q̄ etiam eis inuitis · pt ꝯtrahi mr̄imoniuȝ · vt ex̄ · e · c · i ·

Q · i ·

QVod autem hic ꝺ pmgitur prima queſtio an ſcilicet qui ſuſcepit ꝓprium filium de ſacro fonte poſſit poſtea carnaliter cōmiſceri ſue vxori cui per tale factum compater fcūs ē · ⁊ quidē ſic licȝ canones varie loquantur de eo · in pmo ⁊ ſcdo · c · ꝺr q̧ debet ab ea ſeparari · in quinq̧ aūt capl̄is ſequentibus ꝺr ꝯtrariuȝ q̧ nō debet ab ea ſeparari · ſed ꝯtrarietas hꝫ ſoluit · ex̄ de cogna · ſpūali · ſi vir vel mulier · vbi dicit alexander q̧ mulier ſiue ex malicia ſiue ex ignorãtia ſuſcipiat filiuȝ ſuū de ſacro fonte non ideo a viro ſeparanda eſt niſi ad ſeruandã ꝯtinentiaȝ poſſinȝ induci · Jdē ꝺr ·i· · e · c · de eo · capl̄a ḡ quē dicūt q̧ tales ſunt ſepãdi nō tenēt cū ſint ꝯtra euãgeliū q̧ dicit ob ſolā cām fornicacōnis debere fieri ſepacōnē · xxxij · q · ij · quos deꝰ vel qd̄ ꝺr in eis q̧ debeāt ſeparari · intelligas tādiu quouſq̧ penitue rint · vel dic q̧ debent ſeparari ſub ꝯdicōne ſi poſſint induci ad ꝯtinentiam · extra de cog̃ · ſpūali · c · ij ·

b ¶ Permittitur · hꝫ male dicit ·

D ·i· · e · q · iiij · qui ſpūalem · extra de deſponſac̄ · cum apud ·

PEruenit · ex lauacro · dicūt quidā q̧ ſi ſuſcipio filium iudei de ſacro fonte inter me et ipm nō ꝯtrahitur ꝯpaternitas q̄ nichil ad conſtitucōnem eccleſie de hijs qui foris ſūt · vn̄ ſi iudea poſtea cōuertatꝰ ad fidē poſſum ꝯtrahere cū ea q̄ nō renuiſcit qd̄ nichil fuit · dicūt tn̄ q̧ ſi ita eſſ ꝫ ſm legē moſaicā q̧ ꝯtraheretꝰ intꝰ eos ꝯpatr̄nitas p circūciſionē ꝯtraheretꝰ nūc p baptiſmū · inē ſuſceptū aūt ⁊ ſuſcipiētē i hijs

non attendentes illud euangelij · q̄s deus ꝯiunxit homo non ſepet · vnde nobis viſum eſt vt coniugia ſeruorum non dirimantur · et ſi diuerſos dn̄os habeant ſed in vno ꝯiugio permanentes dn̄is ſeruiant ſuis · et hoc in illis obſuandū eſt vbi legalis cōiunctio fuit et p voluntatem dn̄oꝝ

Incipit cauſa triceſima ·

QVidam populorū frequētia impeditus filiū ſuum ꝺ baptiſmate ſuſcepit dum crederet ſe alienum ſuſcipere · vxor eius dū ea hoc vellet ſuſcipere ꝓprium ſuſcepit alienum quem vir adoptauit ſibi in filium et ex vxore ſua filia ſibi naſcitur quam filio ſuo adoptiuo ſpūali vxoris dum vterq̧ eſſ ꝫ i cunabulis tradidit · poſt triennium vxor eius moritur et compatꝰ eius relictam ꝯpatris vxoris ſue vir clam ſibi deſpōſauit · aliquātulū tp̄is defluxit et alius publice duxit eam in vxorē · ¶ Hic pmo queritur · an vxori ſue debitū reddere liceat qui ꝓpriū filiū de ſacro fonte ſuſcepit · ¶ Secūdo · an ſponſalia ꝯtrahantꝰ intꝰ infantes · ¶ Tercio · an ſpūales vel adoptiui filij naturalibꝰ copulari valeant · ¶ Quarto · an vxorem ꝯpatris vxoris ſue alicui in vxorē ducere liceat · ¶ Quinto · an clādeſtina deſpōſacō manifeſte p̄iudicet ·

Q · I ·

QVod autem ꝓprium filium in ſpiritualem ſibi transferens ſue vxori debitū reddē nō valeat racōe ⁊ auc̄te ꝓbatꝰ · Nulla enī auctoritate pmittitꝰ vt q̄s carnalitꝰ ꝯmatri ſue copuletur · hic aūt vxorem ſuā ſibi ꝯmatrē effecit · non ergo illi vlterius carnaliter copulari poterit · ¶ Hinc deuſdedit ſancte romane ecc̄ie ep̄us ſcribit cordiano hiſpanēſi ep̄o et fratri cariſſimo ·

Sepētur viri ab vxoribꝰ q̄ aliquo caſu natos ſuos corā epiſcopis tenent

PEruenit ad nos diaconus ſanctitatis veſtre ep̄l̄am deferēs q̧ quidam viri et mulieres p̄terito ſabbato paſchali die p magno populorum incurſu neſcientes ꝓprios filios ſuos ſuſcepiſſent ex lauacro ſancto · Cupis ergo ſcire pro tali racōne accidenti vtꝝ debeāt viri ac mulieres ad ꝓpriū vſuȝ redire an nō · Nos aūt i hac re meſti i quiſiuimus prioꝝ dicta · iuenimus i archiuis iam talia ꝯtigiſſe etiam in eccleſijs yſaurie ⁊ ephezioꝝ ſimilr̄ q̧ iheroſolimoꝝ aliarūq̧ eccleſiarū ep̄iſcoꝝ etiā ciuitatū · ab hac apoſtolica ſede volentibus ſcire vtrum viri ac mulieres redirēt ad ꝓpriū thoꝝ Beate memorie ſancti patres iuliꝰ innocētius et celeſtinus cum ep̄oꝝ plurimoꝝ et ſacerdotuȝ conſenſu in ap̄loꝝ pncipis eccleſia prohibentes talia reſcripſerūt ⁊ ꝯfirmauerūt · ut nullo modo ſe in cōiugio reciperent mulieres ac viri · quicūq̧ aliqua ratōne ſuos ſuſcepint natos ſꝫ ſeparent ſe ne ſuadente diabolo tale vicium

que precedunt baptiſmū ꝯtrahitur ꝯpaternitatis vinculū · et licet adhuc ſit infidelis in veritate ante baptiſmū · vt · xxviij · q · i · caue · deſtinatione tn̄ quadam fidelis reputatur · extra de baptiſmo · maiores · ꝟ · quãuis · h · tn̄ et · R · dicūt q̧ inter me et iudeã cuius filiam de ſacro fonte ſuſcipio ꝯtrahitur ꝯpaternitas · vn̄ non poſſum poſtea cū illa ad fidē ꝯuerſa ꝯtrahere · Jtē dicit hu · q̧ bene ꝯtrahitꝰ ꝯpaternitas intꝰ me et patrē ſuſcepti de ſacro fonte licet ſit hereticus ſi aliquãdo fuerit baptizatus ·

f ¶ Uſum · loquitur de ꝯiunctis añ ꝯpaternitateȝ tn̄ et nō ꝯiūctis poſt · ꝓut quidā mentiuntur ·

g ¶ In archiuis · ab archa ꝺr vbi ſcȝ reponuntur libri · et per tales libros ſit fides · vt extra de p̄ſcp̄ · ad audientiam ·

h ¶ Memorie · hꝫ incipit reſpōdere

i ¶ Septeȝ donapnū eſt ſalis collatio · ut ·i· · de con · di · iiij · ex hic · ſecūdū ē auriū et narium linitio cū ſputo · tercium eſt in pectore crucis facta ſignacō · ut · e · di · poſtea ſigtur · Quartū ē olei ſacrati punctō · ut · e · di · demd̄ a ſacd̄ote · Quintum baptiſmi ablutio · vt · e · di · venit · Sextum eſt criſmatis in vertice punctio · vt · e · di · poſtq̄ aſcēdit · Septimū eſt eiuſdem in fronte facta ſignactō · ut · e · di · preſbiteri ·

k ¶ Pabulo · hic vid̄r q̄ ex omnibꝰ que precedūt baptiſmum ꝯtrahitur ꝯpaternitas · ut ·i· · e · q · iiij · c · ſi q̄s ex vno ⁊ ·i· · de cō · di · iiij · in cathecīſmo · nā et xp̄iana d̄r poſtq̄ ē cathezizata · vt · xxviij · q · i · caue · ſed ꝯtra clemēs dicit q̧ ea que p̄cedūt baptiſma vix impediunt matrimoniuȝ ꝯtrahendū et non dirimūt ꝯtractū · vt ex̄ de cog̃ · ſpirituali · contracto Jtē baptiſmus ē ianua omniū ſacramentorū · xxxij · di · ꝫ · verū · cū ergo ſi ianua non ſit apta nullū ſacramentū p̄t ingredi · Jtem ꝓpter cathecīſmū nō ſit aliquis aptus ꝯtrahere matrimoniū · vt · xxviij · q · i · caue · Jtē ſi decederet ſine baptiſmo nō ꝓdeſſ ꝫ ei cathecīſmus qn̄ ppetuo eſſet dānatus · vt de ꝯ · di · iiij · firmiſſime · et · c · nulla · ḡ patet quod adhuc ē mēbrum diaboli · nō ḡ poterit eſſe filius ſpūalis · h · dicit q̧ in quolibet iſtorum cōtrahitur cōpaternitas · et dicit q̧ ante baptiſmū nondum eſt homo ſpiritualis eſt tn̄ filius ſpūalis · et ꝺr ſpūalis ad differentiam carnalis vel adoptiui filij · ſi hꝫ vis dicere tūc dicas q̧ in illa dn̄e ꝯtracto · filius ille nō erat filius viri ſed tn̄ mulieris et ſic plana eſt · vel dic q̧ licet